

Min MZS

Deadline: 8-3-2021

**Directoraat generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Ontworpen door

5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

T

5.1.2e

M

5.1.2e @minvws.nl

Datum Document

Kenmerk

1831212-218730-PG

Bijlage(n)

nota

(ter beslissing)

Gezondheid Omwonenden

Kamerbrief voortgang onderzoek Veehouderij

Min VWS

5.1.2e

5.1.2e

*Resultaten? Of een
wrona - proof onderzoek omgeving
(immers, reguliere onderzoeken gaan ook
don)*

5.1.2e

26/2

1 Aanleiding voor deze nota

In een Kamerbrief¹ in april 2020 werd reeds aangegeven dat de vervolgonderzoeken van het programma Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO) III vertraging oplopen door de COVID-19 crisis; de resultaten werden medio 2022 in plaats van eind 2021 verwacht. Nu blijkt dat het onderzoek nog verdere vertraging oploopt, namelijk tot eind 2024. Met de bijgevoegde brief (opgesteld samen met LNV) informeert u de Tweede Kamer over de vertraging.

2 Besispunten, advies en mogelijk alternatief

- U kunt bijgevoegde Kamerbrief ondertekenen, die gezamenlijk met de minister van LNV wordt gestuurd.
- De deadline staat op 8 maart, omdat er over dit onderwerp Statenvragen zijn gesteld die door de Provincie Gelderland uiterlijk 9 maart moeten worden beantwoord. Het bericht over de vertraging van het VGO-onderzoek willen we eerst vanuit de Ministeries met de Tweede Kamer delen, dus vóór de Statenbrief beantwoord wordt.

3 Samenvatting en conclusies

- Eerder deelonderzoek bevestigde de verhoogde kans op longontsteking voor omwonenden van geitenhouderijen. Deze verhoogde kans is over meerdere jaren en in meerdere onderzoeksgebieden aangetoond.
- In de resterende vervolgonderzoeken van VGO-III wordt nader onderzoek gedaan naar de *oorzaak* van deze verhoogde kans op longontsteking.

¹ [Kamerbrief over deelonderzoek Veehouderij en gezondheid omwonenden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#) (24 april 2020).

- Hiervoor wordt zowel onderzoek bij patiënten met een longontsteking uitgevoerd, als ook onderzoek bij geitenhouders en op geitenhouderijen.
- Door de pandemie en de geldende COVID-19 maatregelen kunnen een aantal van deze deelonderzoeken minder of geen doorgang vinden.
- De eerder aangekondigde vertraging voor het afronden van het VGO-III programma (tot medio 2022) is verder opgelopen. Naar verwachting worden de resultaten eind 2024 opgeleverd.
  - Dit komt vooral omdat er momenteel in heel Nederland veel minder longontstekingen worden gediagnosticeerd bij huisartsen dan in voorgaande jaren in dezelfde periode (waarschijnlijk door een combinatie van infectiepreventie, inzet op COVID-diagnostiek en verminderd huisartsbezoek). Voor de vervolgonderzoeken (patiëntstudies) zijn juist die patiënten nodig.
  - De onderzoeken bij geitenhouders en geitenhouderijen kunnen voorlopig geen doorgang vinden in verband met de geldende COVID-19 maatregelen.
  - Tot slot vinden er ook vertragingen plaats bij de laboratoriumwerkzaamheden, omdat COVID-19 werkzaamheden voorrang krijgen.
- Met de onderzoekers is gesproken over de mogelijkheden en alternatieven. Het verlengen van de onderzoeken wordt nu als het enige geschikte alternatief beschouwd.
- In de Kamerbrief licht u toe waarom de vervolgonderzoeken van VGO-III verdere vertraging oplopen en schetst u het nieuwe tijdspad.

**Directoraat generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Kenmerk
1831212-218730-PG

4 Draagvlak politiek

- Het kabinet heeft eerder aangegeven dat deze vervolgonderzoeken worden uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in de oorzaak van de verhoogde kans op longontstekingen rondom geitenhouderijen, om uiteindelijk risicoreducerende maatregelen te treffen.
- Naar aanleiding van de eerdere resultaten hebben diverse provincies vanuit het voorzorgsprincipe een geitenmoratorium ingesteld.
- Het kabinet heeft in eerdere Kamerbrieven uitgesproken dit beleid te ondersteunen.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

- Het is uiterst vervelend dat de COVID-19 crisis tot deze fikse vertraging leidt. Zowel voor omwonenden, maar ook voor geitenhouders zelf is het van groot belang om zo snel mogelijk meer inzicht te verkrijgen in de oorzaak. Door de vertraging kan er geen beslissing genomen worden over gerichte risicoreducerende maatregelen en zullen de beperkende maatregelen die diverse provincies hebben genomen gecontinueerd worden.
- De geitenhouders hebben hier vragen over gesteld in het opdrachtgevers-overleg (ook i.v.m. het lage aantal longontstekingen). Het RIVM en LTO zijn gezamenlijk bezig met diverse acties om het draagvlak voor het VGO-III onderzoek onder geitenhouders te vergroten en zullen hier nadere uitleg over geven (o.a. in een webinar).
- De provincie Gelderland heeft Statenvragen ontvangen over de vertraging van het VGO-III onderzoek. Deze zullen op 9 maart beantwoord worden; het is goed als deze Kamerbrief voorafgaand daaraan wordt gepubliceerd.

6 Financiële en personele gevolgen

Deze verdere vertraging kan niet worden opgevangen in het huidige VGO-III

budget. Het RIVM heeft, met samenwerkingspartners WUR, IRAS en Nivel, geschat hoeveel extra geld er nodig is om de onderzoeken af te kunnen ronden. Naar schatting is er 5.1.1c extra nodig per jaar (van 2021 tot 2024); het totale budget voor het onderzoek bedroeg 2,3M, dat wordt nu ongeveer 3,5M. De kosten worden verdeeld tussen LNV en VWS (50-50); de provincies dragen ook bij. De extra kosten voor VWS zullen daarmee waarschijnlijk circa 5.1.1c per jaar zijn voor de komende drie jaar zijn. Deze zijn binnen PG gedekt.

**Directoraat generaal
Volksgezondheid**
Publieke Gezondheid
Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Kenmerk
1831212-218730-PG

7 Juridische aspecten en haalbaarheid

- Momenteel zijn beperkende maatregelen voor geitenhouders van kracht, in een aantal provincies. De bevoegdheid voor de instelling van een geitenmoratorium ligt bij de provincies.
De provincies die betrokken zijn bij het VGO-III onderzoek hebben aangegeven dat er geen juridische belemmeringen zijn om de provinciale maatregelen in stand te houden zolang het onderzoek loopt.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

- De Kamerbrief is met de betrokken ministeries en provincies afgestemd.
- De geitensector is via het opdrachtgeversoverleg geïnformeerd over de vertraging van het VGO-III onderzoek.

9 Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

10. Toezeggingen

In de Kamerbrief van april 20201 werd al aangegeven dat de vervolgonderzoeken vertraging oplopen door de COVID-19 crisis; met deze brief informeert u de Tweede Kamer dat er nog verdere vertraging is door de COVID-19 crisis.

11. Fraudetoets

N.v.t.

5.1.2e 5.1.2e)
5.1.2e

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-Gravenhage

Datum

Betreft Voortgang onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van de vervolgonderzoeken in het kader van het onderzoeksprogramma Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO) III. Daarmee doen wij de toezegging uit het Algemeen Overleg dierziekten en antibioticabeleid (d.d. 15 februari 2018) gestand om uw Kamer te informeren over het vervolgonderzoek en de voortgang daarvan.

VGO-III vervolgonderzoeken

Het VGO-III programma bestaat uit een serie onderzoeken, waaronder twee epidemiologische analyses van huisartsengegevens, een retrospectieve en prospectieve patiëntenstudie, een onderzoek bij geitenhouders en een onderzoek op geitenhouderijen.

Het meest recente deelrapport, 'Longontsteking in de nabijheid van geitenhouderijen in Gelderland, Overijssel en Utrecht', is op 24 april 2020 naar uw Kamer verstuurd (Kamerstuk 28 973, nr. 237). Daarbij is aangegeven dat de planning van de vervolgonderzoeken enige maanden vertraging op zou lopen wegens de COVID-19 crisis en dat het totale VGO-III onderzoek medio 2022 zou worden afgerond.

Vertraging vervolgonderzoeken

De voortdurende COVID-19 crisis heeft meer invloed op de planning van de vervolgonderzoeken dan in april 2020 werd verwacht. De pandemie zorgt voor een niet-stabiele onderzoeksomgeving waardoor sommige onderzoeken nu geen doorgang kunnen vinden. In algemene zin geldt dat er momenteel in heel Nederland veel minder patiënten met longontsteking worden gezien door huisartsen dan in voorgaande jaren in dezelfde periode. Dit heeft vermoedelijk te maken met de COVID-19 maatregelen. Vanwege het lage aantal patiënten verloopt de inclusie in de prospectieve patiëntenstudie een stuk langzamer dan verwacht. Om aan voldoende data te komen, moeten circa 800 patiënten deelnemen aan bovengenoemde studie. Normaliter vinden de meeste longontstekingen in het najaar en de winter plaats. Het is niet aannemelijk dat er in 2021 nog voldoende patiënten geïnccludeerd kunnen worden. De verwachting is daarom dat de inclusie van patiënten tot eind 2022 zal duren. De onderzoeken bij geitenhouders en op geitenbedrijven kunnen momenteel geen doorgang vinden in

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 5.1.2e (algemeen)
F 5.1.2e (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lnv

Behandeld door
5.1.2e

T 5.1.2e
5.1.2e @minlnv.nl

Ons kenmerk
DGA-DAD / 21035401

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Ons kenmerk
DGA-DAD / 21035401

verband met de geldende COVID-19 maatregelen. Deze studies kunnen naar verwachting in de loop van de zomer hervat worden. Ook bij de laboratorium werkzaamheden van VGO-III treden vertragingen op; COVID-19 werkzaamheden hebben voorrang, en door de vertragingen bij de vervolgonderzoeken schuiven ook deze werkzaamheden op in de planning. Zo treedt een keten van vertragingen op door het gehele onderzoeksproces. Naar verwachting wordt het totale VGO-III onderzoek eind 2024 afgerond.

De reeds uitgevoerde onderzoeken binnen het VGO programma benadrukken het belang van inzicht in de oorzaak van het verhoogde risico op het oplopen van een longontsteking voor mensen die in de nabijheid van een geitenhouderij wonen (Kamerstuk 28 973, nr. 240, 3 december 2020). Met de vervolgonderzoeken binnen VGO-III laat het kabinet onderzoek uitvoeren naar die oorzaak, om uiteindelijk risicoreducerende maatregelen te kunnen nemen. De afgelopen jaren hebben diverse provincies vanuit het voorzorgsprincipe een moratorium ingesteld om uitbreidingen en/of nieuwvesting van geitenhouderijen tijdelijk tegen te gaan. De bevoegdheid hiervoor ligt bij de provincies. Het kabinet heeft eerder aangegeven dit door de provincies ingezette beleid te ondersteunen (Kamerstuk 28 973, nr. 237, 24 april 2020). Zodra de VGO-III deelonderzoeken afgerond zijn, zal uw Kamer, zoals toegezegd, geïnformeerd worden.

Carola Schouten
Minister van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Tamara van Ark
Minister voor Medische Zorg
en Sport